

ágyat, ott is jelen vagy. Ha a hajnal szárnyaira kelnék is és a tenger túlsó szélére szállanék: ott is a te kezéd vezérelne engem és a te jobb kezéd fogna engem“.

De ha dermesztő csend üli meg a szívet, ha nem visszhangzik a lélek a feltett kérdés nyomán, akkor indulj el a tékozló fiú otthontkereső vágyával a te szerető Atyád felé. Verj aranyhídat imádságból, hálád és bizalmad Isten felé szálló sóhajából; hitedből, mely bár kevés és bizonytalan, de mégis vágyik az Istenben való bizonyosságra; reménységedből, mely biztat, hogy az az út hozzá vezet; szeretetedből, mely a te reátalálásod legbiztosabb záloga.

És valld szóval, hirdesd megszépült, igaz étellel:

„Uram, hogy hol vagy, nem kérdezem már,
Bennem lakol s én Benned lakozom.
E földön itt örök szerelmed őriz,
S ha mennem kell, megyek: van otthonom“.
Amen

(Énekeskönyv 150. ének).

SZABÓ ÁRPÁD

ISTENNEL AZ EMBER SZOLGÁLATÁBAN

Mk 10, 42—44

Az embernek van egy arca, mely jelentőségében semmivel sem kisebb, a láthatatlan emberarc! Ahányan itt ülünk, ahányan csak élünk, annyiféle gondolatot, érzést, indulatot, akaratot hordozunk magunkban. Van, aki jóindulattal, van, aki rosszindulattal, van, aki hittel, van, aki kritikus műgonddal figyel minden szót. Van, akinek gondolata másfelé jár s a rohanó élet dolgait rendezgeti. Minden ember sajátosan zárt világ, „kozmosz“, melynek tökéletes megismerésére tudományos módszereinkkel hiába vállalkozunk. Mert nem lehet mérni az intelligenciát, az intuiciót, az érzések sokaságát, a vágyat, az ihletet. És logikátlan sokszor a szerelem, a gyűlölet, a harag, a félelem, a gyávaság, a bátorság cselekedete.

Tegyünk rövid úrutazást a lélek végtelen világában. Ábrahám kész feláldozni egyetlen gyermekét, Izsákot! Jézus széttárja karját, hogy a kereszthez szegezzék! Dávid Ferenc mögött becsapódik a börtöncella vasajtaja! Mert egyesek és milliók lelkében törvény a reformatori állásfoglalás: „Itt állok, másként nem tehetek“. Itt nem az ész, itt a vallás embere győz!

A kőbaltás ember rajzol barlangja falára. A fáraók száz ezrekkel piramist építtetnek. Michelangelo vakulásig dolgozik, Milton a szavak, Beethoven a hangok paradicsomában lel teljes boldogságot. Itt nem az ész, nem a vallás, itt egyesek és milliók lelkében a szépség győz!

A héber két kőtáblát, a keresztény egy keresztet, a husziták kelyhet, a protestánsok csillagot visznek maguk elé, s a jelvényért egyesek és milliók meghalnak. Itt győz a jel! A jelben az ember s a szimbólumban az eszme!

Törvények ezek, miként a gravitáció, a fénysebesség, az energia megmaradásának elve. Törvény: a hit, szépség, jelkép, igazság, jóság, szabadság, az ember lelki világában.

Templomaink homlokzatán is áll egy jelszó: „Az egy Isten tiszteletére“. Jelenti, hogy akár egyszerű fehérre meszelt falusi, vagy díszesebb városi templom, benne minden imádság, dicséret, zsoltár, minden szó az egy Isten tiszteletére hangzott, vagy hangzik el. Miként a látható emberi test egy láthatatlan világot zár magába, úgy minden unitárius templom belső falán létezik és van egy láthatatlan írás, jelemond, szimbólum, parancs, törvény, mely így hangzik: „Istennel az ember szolgálatára!“

Az Isten gyermekei vagyunk. Az istenfiúság kötelez! Kötelez a szolgálatra, a tökéletesedés elősegítésére, mert Isten azt akarja, hogy üdvözlünk és az igazság ismeretére eljussunk. (1. Tim. 2:4). Minden ember egyéniség, önálló világ. Saját kozmoszának értéksorrendjében legdrágább az élet, mely minden lehetőség, eredmény alapelve. Kötelező parancs, törvény az élet megvédése és bűn bármilyen formában való kioltása. Egy élet azonban kevesebb, mint kettő, a család kisebb, mint a közösség, bármilyen nagy csoport kevesebb, mint az emberiség. Ezt a tételt nevezhetjük Istenországa gravitációs törvényének, mert azért jött Jézus, az Embernek Fia, hogy Ő szolgáljon és adja életét sokakért. Jézus a tanítványok rangvitáját kívánja örök időkre lezárni. Ő, aki a lélek tulajdonságainak legtökéletesebb ismerője, a fejlődés útjában álló legnagyobb akadályt, az emberi önzést kívánja elhárítani, mivel ez az egyetemes emberiség gyermekbetegsége. Ez állja útját a tökéletesedésnek!

A gyermek mindent magának akar! Étel, italt, játékot; hogy anyjának fájdalmat okoz, hogy gyermektársa sírva fakad? — nem érdekli őt. Kezdetleges gondolkozásával, életigenlésével ő és csakis ő mindennek a központja. A tanítványok is megmaradtak a gyermeklélek önző világában. Mindent nekem! Én legyek az első, a nagyobb, mert én vagyok a jó, az igaz, a hú, a megbízható, a világ közepe! És szól Jézus: „Aki nagy akar lenni köztetek és aki első akar lenni, mindenkinek szolgája legyen!“

Csak annyiban vagy jó, amennyiben jósággal másokon segítesz! Csak annyiban vagy igaz, amennyiben igazságod több a farizeusok igazságánál. Csak annyiban vagy hú, amennyiben betartod parancsolataim. Csak annyiban vagy a világ közepe, amennyiben másokat tudsz szolgálni és másokat tudsz középpontba állítani. Nem azért jött az Embernek Fia, hogy neki szolgáljanak, hanem hogy ő szolgáljon!

A tanítványok lehajtják fejüket, s az új törvény a születő, az induló keresztény eszme alaptörvénye lesz. Szent elkötelezés: a másokért

való szolgálat. A lemondásban való felmagasztosulás! Az apostolok és hívők elsők lesznek, nagyok lesznek a másokért való szolgálatban.

Szomorú ténye az emberi gyarlóságnak, hogy a tanítványok evangéliumi rangvitája újra és újra ismétlődik. Azok a tanítványok, akik Jézustól vették tudásukat, a hatalom, a gazdagság és jólét birtokába jutva, úgy kezdenek uralkodni és hatalmaskodni, mint a pogányok fejedelmek. Megkövetelik a nekik való szolgálatot. Azok számára, akik idézni próbálják a Mester szavait, felgyúlnak a máglyák: a Themze és a Konstanzi tó partján, a genfi mezőn, vagy Granada piacterén. Máglyák tüze azonban nem tudja elhamvasztani, kinszenvedések jajkiáltása nem tudja elnémítani a jeruzsálemi úton elhangzott új, de örök parancsot: „Aki első akar lenni, mindenkinek szolgálja legyen!”

Tanítsatok minden embert, mert a tudás mindenkié! Adjatok egyformán a gazdagságból, mert a jólét mindenkié! Szolgáljátok az embert, mert az Isten azt akarja, hogy minden gyermeke megnyugvásban, békében és örömben éljen és üdvözljön!

A tiszta jézusi evangéliumért való küzdelem nagy viharában jött Dávid Ferenc. Betöltője kívánt lenni a lélek jézusi törvényének: mindenkinek szolgálni. Ezért hirdeti 1568-ban: minden ember higgyen, üdvözljön lelkiismerete szerint. Legyen szabad a lelkiismeret, a prédikátori szó, legyen szabad az ember.

Jézus megrázó és teremő élete és halála után másfé ezer évvel így nyer szervezett formát az új egyház, a mi egyházunk: „Az egy igaz Isten tiszteletére és az ember szolgálatára“.

Csak a forma, a keret új. Tanítása, hitelve, jelmondata, célja a régi. Az, amit legelőször Galileában, Judeában, a Genezáret tavánál, a Jordán partján, Kapernaumban, Jeruzsálemben hirdetett, tanított Isten legjobb fia, Jézus: az Isten és emberszeretetet!

A sokezer éves emberi múlt, a kétezer éves keresztény múlt, a négyszáz éves unitárius egyházi múlt mind tanúbizonyság, hogy csak az lett nagy, az lett első, aki szolgálni tudta az embert! Tudományban, vallásban, művészetben csak az tökéletesedik, amit egyén vagy intézmény megtud tenni, ha áldozathozatallal is, másokért, az emberért.

Jézus tanítása világos, törvénye egyszerű: szolgálj az embert! Nem a bölcsesség emberét, nem a vallás emberét, nem a szépség emberét, nem a jelképek emberét, nem a fehéret, feketét, sárgát, nem ezt, vagy azt, nem! — Mindenkit! Mert nem azért jött az Embernek Fia, hogy őt szolgálják, hanem hogy ő szolgáljon!

Minden hívő ember, aki belép az egy igaz Isten tiszteletére épített templomba, minden hívő ember, aki hallja és követni akarja Jézus tanítását, értelmébe, szívébe kell írja, cselekedetével kell igazolja: élek nem a magam, hanem élek a mások szolgálatára.

A tanítványok rangvitája nem ünnepi, nem hétköznapi alkalom, hanem szükség szerű parancs. Ujságok hasábjain olvassuk rádiók hangszóróján át halljuk, televíziók képernyőjén látjuk és a szószékről is hirdetjük: Brazília őserdeiben indián törzseket irtanak ki, még vannak egyes országok, ahol virágozik a rabszolgaság, Vietnámban naponta ezer és ezer tonna bomba robban, falvak és városok semmisülnek meg, gyermekek,

anyák, férfiak, asszonyok véreznek, a világ különböző részein százezrek halnak éhen. Az emberiség szenved, mert bár rakétaival bolygók között szálldos, de önzését még nem tudta legyőzni. Ne várj senkire! Légy te, aki szólsz és szolgálj! Szolgálj az embert, szolgálj mindenkinek, most és mindörökké! Ámen.

SZABÓ DEZSŐ

KÖNYVSZEMLE

Négy száz Év. 1568—1968. Emlékkönyv az Unitárius Egyház alapításának négy századik évfordulója alkalmából. Kolozsvár, 1968. 198 l.

Az 1568. évi tordai országgyűlés és az unitárius egyház alapításának 400 éves évfordulójára jelent meg ez az értékes munka.

A tordai országgyűlés történelmi nevezetességű határozata, amint a könyv előszavában az Egyházi Képviselő Tanács megállapítja, „törvénybe iktatta az evangélium szabad értelmezésének és a prédikátor szabad megválasztásának elvét, s megtiltotta, hogy hitéért bárkit üldözzenek. Meghirdette a vallásszabadságot“ (9. lap). Ez a határozat, melynek értelmi szerzője Dávid Ferenc, az erdélyi unitárius egyház megalapítását jelentette.

A könyv első fejezete — Útjelző évszámok az Unitárius Egyház múltjából (17—54. lap) — egyháztörténeti adatokat közöl. Az évszámok, hitvalló állásfoglalások, példaadó cselekedetek, Isten- és emberszolgálat adatainak tükrében az unitarizmus 400 éves küzdelmes múltja elevenedik meg, Dávid Ferentől napjainkig. A felsorolt adatok az egyház múltjának megismerését szolgálják, ugyanakkor azonban útmutatók is az unitárius hit- és életfelfogás megéléséhez.

A múltat idézi „A hit Isten ajándéka“, „Idézetek Dávid Ferenc munkáiból“ c. második fejezet is. (55—76. lap). A nagy gonddal kiválogatott idézetek, „Isten, Szentlélek, Jézus, Biblia és Ember“ csoportosításban Dávid Ferenc eredeti tanítását szólaltatják meg. Ismeretes, hogy a vallási türelmetlenség évszázadokon át milyen elfogultan ítélte meg az unitárius egyház alapítójának személyét és teológiáját. Az idézetek Dávid Ferenc igazolását kívánják szolgálni, aki nem „Krisztus-tagadó“ és „innovátor“, amiképpen teológiai ellenfelei tartották, hanem Jézus követője, az evangéliumi kereszténység helyreállításának fáradhatatlan munkása.

A munka következő fejezetei az ötödik évszázad küszöbén álló egyház hitelveinek, istentiszteletének és szervezeti szabályzatának összefoglaló képét nyújtják (76—116. lap). Ezt követi az unitárius egyház püspökeinek és főgondnokainak névjegyzéke (117—119. lap), valamint a jelenlegi egyházi névtár (120—128. lap).